

індустріалізації у найрозвиненіших країнах світу. Під цим явищем розумівся перехід до виробництва товарів важкої промисловості: металургії, машинобудування, хімічної та будівельної галузей, енергетики на новій техніко-технологічній базі, в умовах енергозберігаючих та екологічно чистих та безвідходних технологій із застосуванням наукомісткої комп'ютерної техніки.

Розгортання четвертої промислової революції відбувається у теперішньому часі, а її причиною стало поширення Інтернету. Розширення мережі Інтернету, мобільного зв'язку та телекомунікацій зробило наприкінці ХХ століття машинне виробництво глобальним, що залучило до орбіти індустріалізації все населення планети. «Всесвітня павутина» змінила наше життя, зробила стрибок у сфері ЗМІ та розваг, але спочатку не призвела до прориву в промисловості. Сучасна промислова революція проявляється у наростаючому симбіозі промислових та технологічних інновацій. 3D друк та роботи можуть стати руйнівними технологіями нашого часу. Для цього їм не вистачає лише масового поширення.

Четверта промислова революція полягає не у підвищенні продуктивності, а в продуктивності, гнучкості та кастомізації. Фабрики стануть багатопрофільними та перемістяться ближче до споживача. Складування товарів, міжнародні перевезення зникнуть через непотрібність. Промисловість розвиватиметься на внутрішньому ринку, що надасть можливості збільшити кількість робочих місць. З'явиться потреба у таких фахівцях, як координатор роботизованих команд, менеджер цифрових пропозицій, предиктивний аналітик мережі поставок та ін. Виробництво більше не орієнтуватиметься на масового споживача, а залежатиме від переважних потреб кожної конкретної людини.

Література

1. Шаравара О. О. Клаус Шваб «Четверта промислова революція»: світоглядні настанови. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 15. С. 156–158. URL: <http://surl.li/evxes> (дата звернення: 06.03.2023).
2. Задоя А. Нова індустріалізація в стратегії випереджаючого переслідування. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2012. Вип. 27. С. 21–29. URL: <http://surl.li/exbsr> (дата звернення: 06.03.2023).
3. Збараська Л. О. Неоіндустріалізація в Україні : концепт національної моделі. *Економіка промисловості*. 2016. № 3. С. 5–32. URL: <http://surl.li/exscr> (дата звернення: 08.03.2023).
4. Решетило В. П., Островський І. А. Неоіндустріалізація та її вплив на розвиток вітчизняної та міжнародної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 18. Ч. 3. С. 21–25. URL: <http://surl.li/exjfc> (дата звернення: 09.03.2023).

УДК 35.078.42

Макуха Сергій Миколайович

*к. е. н., доцент кафедри загальної економічної теорії та економічної політики,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ РІШЕНЬ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

JEL classification: M100

Становлення державності в Україні вимагає якісного удосконалення системи публічного управління та адміністрування. А результативність роботи системи публічного управління визначається її здатністю своєчасно розробляти, приймати та реалізовувати якісні державно-управлінські рішення. Розробка та прийняття управлінських рішень здійснюється у багатьох сферах людської діяльності, що об'єднує зміст терміну «прийняття управлінського рішення» та алгоритм дії при його формуванні. Водночас, кожна сфера діяльності визначає власні особливості та умови прийняття управлінських рішень. Оскільки прийняті рішення в публічному управлінні стосуються інших людей і в багатьох випадках організації в цілому, розуміння природи і суті цього процесу дуже важливо для досягнення успіху в галузі управління. В публічному управлінні метою управлінського рішення, як і в будь-якій сфері діяльності, є забезпечення регулюючого впливу на об'єкт управління задля досягнення мети організації чи установи. Саме через те, що від якості управлінських рішень залежить досягнення мети діяльності організації чи установи, їх формування та вибір повинні відбуватися на основі наукового підходу [1].

Проблеми, що пов'язані з процесом розробки і прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління та адміністрування розкриваються в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів. Так, питанням, пов'язаним з процесом розробки і прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління, присвячено праці таких науковців, як: В. Бакуменко, В. Баштанник, Н. Драгомирецька, Ю. Кальниш, Т. Лозинська, В. Тимцуник, Ю. Ковбасюк, О. Ніколюк, Ю. Сурмін, Ф. Томпсон, М. Снітчук, В. Чиркин, М. Білинська та ін. Водночас, потребують деталізації та уточнення питання особливості прийняття рішень саме у сфері публічного управління.

В науковій літературі виділяють різні трактування сутності категорії «управлінське рішення» у сфері публічного управління та адміністрування. Визначається, що управлінське рішення в системі публічного управління – це результат конкретної управлінської діяльності фахівців. Прийняття рішень є основою публічного управління [2]. Управлінське рішення в системі публічного управління є цілеспрямованим і обґрунтованим публічними органами впливом на суспільство, який виявляє владні інтереси держави, має офіційно виражений характер і форму, відображається та закріплюється державними нормативно-правовими документами, прийнятими органами публічної влади або посадовими особами в межах отриманих повноважень [3]. Також управлінські рішення (державні рішення) розуміють як всі управлінські рішення, які приймаються вищими та центральними органами державної влади з метою визначення та реалізації державних цілей, стратегій їх досягнення, основних функцій державної політики, а також вирішення питань державного рівня [4, с. 131]. Управлінське рішення це вид діяльності суб'єкта управління, що формується на принципі синергетики, яка містить сучасні моделі, ґрунтується на факторах і функціях управління з урахуванням управлінського циклу відповідно до діяльності об'єкта управління [5, с. 6]. Існують й інші трактування змісту поняття рішень у сфері публічного управління.

При всій розбіжності розуміння змісту управлінських рішень в публічній сфері усі автори погоджуються з їх особливою значущістю та умовами і характером впливу на стан справ у суспільному та економічному розвитку. Рішення в публічному адмініструванні – це важливе управлінське рішення, що приймається в органах державної влади. Такі рішення є основою управлінської діяльності й спрямовані на визначення та реалізацію державних цілей, планів, програм, стратегій, політики з метою забезпечення максимально повного виконання державою своїх функцій і вирішення інших проблем державного рівня. Процес управління суспільним розвитком в публічній сфері неможливий без прийняття ефективних управлінських рішень, тому що прийняття рішень є основою управлінської діяльності. Рішення можуть ухвалюватися в різних умовах, які у свою чергу, здійснюють вплив на основні параметри їх прийняття (час на розробку, прийняття та реалізацію; рівень складності; ступінь відповідальності; наявність альтернатив; масштабність та ін.). Такі умови, у свою чергу, визначають якість та дієвість рішень у публічній сфері.

Процес розробки управлінського рішення у публічній сфері передбачає проходження певних етапів та дотримання відповідних процедур і послідовності. Спочатку безпосередньо розробниками, або із залученням відповідних фахівців за допомогою спеціальних експертних процедур здійснюється аналіз і обґрунтування альтернатив рішень. У подальшому доцільно розробити сценарії розвитку ситуації. За потреби здійснюється експертне оцінювання основних варіантів управлінських впливів. Після цього визначаються етап ухвалення управлінського рішення, його юридичного оформлення (підписання наказів, розпоряджень, проходження процедури голосування, тощо) та етап реалізації управлінського рішення.

Розглядаючи прийняття рішень як процес, науковці виділяють наступні основні етапи [1]:

- наявність ситуації, яка потребує вирішення, збір та аналіз інформації щодо нагальної проблеми;
- виявлення та оцінювання альтернатив, закладених у розроблених методах менеджменту;
- прийняття управлінського рішення (узаконення альтернативи);
- реалізація управлінського рішення та оцінювання результатів;
- контроль за виконанням рішення, що дозволяє виявити відхилення та встановити зворотний зв'язок між керуючою та керованою підсистемами.

Отже, прийняття управлінських рішень в публічному управлінні це складний і важливий процес, від якого залежить ефективність діяльності органів влади в цілому. Враховуючи усе зазначене, можна виділити наступний алгоритм дії щодо прийняття та реалізації рішень в публічному управлінні:

- усвідомлення проблеми, що виникла, її масштабів та значущості;
- аналіз ситуації та умов прийняття рішення, розрахунок часу на його розробку і реалізацію;

- формулювання мети, кінцевих результатів та визначення альтернатив управлінського впливу;
- розробка та прийняття рішення, його юридичне оформлення і організація матеріального (фінансового) забезпечення;
- доведення рішення до виконавців та організація його виконання;
- контроль за виконанням рішення;
- оцінка результатів реалізації управлінського рішення.

Таким чином, особливість рішень в системі публічного управління визначається тим, що вони більш масштабні, різноманітні, спрямовані на вирішення загальносуспільних проблем, приймаються в умовах монопольного права регулювання правових відносин, можливості застосувати примус, а також приймаються у політизованому середовищі. Усе зазначене накладає свій особливий відбиток та додатково ускладнює процес прийняття рішення у сфері публічного управління та адміністрування, вимагає особливої відповідальності суб'єктів їх розробки та прийняття через велике соціальне значення.

Література

1. Брюшкова Н. О., Ніколюк О. В., Удовиця О. Ф. Особливості прийняття управлінських рішень в публічному управлінні. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. DOI: 10.32702/2307-2156-2020.3.39.
2. Яремко І. І. Особливості прийняття та реалізації управлінських рішень в системі публічного управління. *Грааль науки*. 2021. № 7. URL: <http://surl.li/fbko1> (дата звернення: 11.03.2023).
3. Лобунець В. І. Особливості прийняття управлінського рішення в публічному адмініструванні. *Аграрна освіта та наука : досягнення, роль, фактори росту. Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку, підприємництва та торгівлі, публічного управління в Україні та світі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.). Біла Церква : Білоцерківський НАУ, 2019. С. 75–77. URL: <http://surl.li/fkzxn> (дата звернення: 12.03.2023).
4. Бугайчук К. Л. Поняття, ознаки та класифікація управлінських рішень, що приймаються в процесі публічного адміністрування в органах національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 1. Т. 1. С. 130–136.
5. Адамовська В. С., Краснова Г. М. Управлінські рішення в умовах публічного управління та адміністрування. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2018. Вип. 7. С. 5–9.

УДК: 336.747

Мельник Олексій Михайлович
д. е. н., професор кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет
ім. Вадима Гетьмана (Україна)

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГРОШОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

JEL classification: G100; G150

У нинішніх умовах потрібно чітко розуміти той факт, що вся сучасна економіка не тільки швидко глобалізується, але й цифровізується. А це створює певну зовнішню рамку, у якій і розвиваються грошові відносини і до якої вони пристосовуються, породжуючи нові явища. Проте, тут варто відзначити, що ці явища ще не мають однозначної суспільної оцінки, а тому вивчення їх природи та визначення місця у системі грошових відносин є достатньо актуальною задачею.

Гроші як особливий товар, що виступає загальним еквівалентом вартості / цінності всіх інших товарів, пройшли довгий шлях і приймали різні форми. Однак, процес їхньої еволюції ще не закінчився, а тому вони зазнають низки трансформацій. Але, перш ніж почати говорити про ці трансформації, треба сказати кілька слів про найважливіші характеристики сучасних грошей.

Можна говорити про те, що сучасні гроші є *неповноцінними грошми*, тобто такими, для яких витрати на виготовлення їх матеріальної основи чи їх матеріального носія є значно меншими, ніж той номінальний знак вартості, що на них позначений. Однією з причин такого становища стала необхідність полегшення, спрощення та зменшення витратності проведення платежів в економіці.